

JĘZYK POLSKI

波 兰 语

第 四 册

外语教学与研究出版社

前 言

《波兰语》第四册是大学本科二年级阶段教材。

《波兰语》第四册在选材上侧重于对波兰知识的介绍，编者试图让学生在学习波兰语的过程中掌握有关波兰的知识，结合课文加强说、读、写、译的训练。在读熟课文的基础上，学生应会复述课文和缩写课文。句法和构词法是本册书的语法重点。波兰语动词是中国学生学习波兰语的难点，所以动词占有相当比重，要求学生不仅能正确理解词义，掌握动词搭配关系，还应能灵活运用。为了加强翻译训练，增加了中译波练习。

《波兰语》第四册设 30 课，约 1600 个生词。在编写过程中，编者参考了北京外国语大学波兰语专业内部教材和国外有关教材。波兰专家马尔青·沃津斯基（Marcin Wodziński）博士参与了部分编写工作并校阅了全书的波兰语部分，易丽君教授审阅了全书，波兰语教研室其他教师也提出了许多宝贵意见，编者向他们表示衷心感谢。

书中错误和不足在所难免，请使用本教材者批评指正。

编 者

1998 年 4 月 于北京

Spis treści

Lekcja 1	Legenda o Lechu, Czechu i Rusie	1
Lekcja 2	Powstanie państwa polskiego	10
Lekcja 3	Terytorium Polski	19
Lekcja 4	Pasma górskie	30
Lekcja 5	Wyżyny i niziny	42
Lekcja 6	Bogactwa naturalne Polski	54
Lekcja 7	Ustrój państwowy Polski	65
Lekcja 8	Ludność Polski	76
Lekcja 9	Wars i Sawa	86
Lekcja 10	Warszawa	97
Lekcja 11	Złota kaczka	107
Lekcja 12	Kraków	116
Lekcja 13	Przerwany hejnał	126
Lekcja 14	O królu Kraku i smoku wawelskim	134
Lekcja 15	Łódź	141
Lekcja 16	Poznań	150
Lekcja 17	Trójmiasto	159
Lekcja 18	O królowej Juracie	169
Lekcja 19	Mikołaj Kopernik	178
Lekcja 20	Maria Skłodowska-Curie	187
Lekcja 21	Ignacy Łukasiewicz	197
Lekcja 22	Fryderyk Chopin	207
Lekcja 23	Krzysztof Penderecki	219
Lekcja 24	Andrzej Wajda	226
Lekcja 25	Jan Matejko	234

Lekcja 26	Tadeusz Kościuszko	244
Lekcja 27	Konstytucja 3 maja	254
Lekcja 28	Odzyskanie niepodległości	265
Lekcja 29	Polska w czasie drugiej wojny światowej	276
Lekcja 30	Boże Narodzenie	286

Lekcja 1

Legenda o Lechu, Czechu i Rusie

Dawno, dawno temu żyli sobie trzech bracia: Lech, Czech i Rus. Ojciec ich był władcą bogatej krainy, ale synowie nie chcieli zostać w domu. Postanowili pójść w świat i założyć swoje własne państwa. Każdy z braci zebrał drużynę rycerzy i wyruszyli w drogę. Wędrowali przez pola, lasy, góry, mijali rzeki i jeziora, aż wreszcie któregoś dnia jeden z braci, Rus, postanowił:

- Tu was, bracia moi, pożegnam i pójdę dalej sam z moją drużyną.

I ruszył w stronę, gdzie wschodzi słońce.

Lech i Czech wędrowali jeszcze przez jakiś czas razem, aż doszli do miejsca, w którym Czech ze swoimi towarzyszami odłączył się od bracia Lecha i poszedł tam, gdzie słońce zachodzi. Lech wędrował dalej i doszedł do równej krainy, porośniętej lasami pełnymi zwierzyny, poprzecinanej rzekami pełnymi ryb. Pewnego dnia, kiedy słońce szykowało się już do spoczynku, Lech ze swą drużyną dotarł do polany, pośrodku której rósł wielki, stary dąb.

- Tu będziemy nocowali - postanowił Lech.

Rankiem obudził ich szum skrzydeł wielkiego ptaka. Nad polaną i nad dębem krążył ogromny, biały orzeł. Jeden z rycerzy chwycił za łuk, ale Lech powstrzymał go.

- To jest znak dla nas. On tu musi mieć gdzieś swoje gniazdo - powiedział Lech. Rzeczywiście, pośród konarów dębu znajdowało się orle gniazdo.

- Orzeł wskazał nam, gdzie mamy się osiedlić. Tu będzie

nasza siedziba. Pod skrzydłami tego królewskiego ptaka będziemy żyć bezpiecznie.

Tak też uczynili. Założyli gród nazwany Gnieznem, biały orzeł zaś stał się godłem państwa, którym rządził Lech i jego następcy. Kraj nazywano później Polską.

Słownik

władca, -y; -y, -ów	统治者
kraina, -y; -y, -in	地区;(书卷语)国家
założyć dk - zakładać ndk	建立
drużyna, -y; -y, -yn	队
rycerz, -a; -e, -y	骑士
wędrować ndk	漫游,流浪
mijać ndk - minąć dk	走过,经过
wschodzić ndk - wzejść dk	(太阳,月亮)升起
aż	直到
odłączyć się dk - odłączać się ndk	分离出去
zajść dk - zachodzić ndk	(太阳,月亮)落下
równy	平坦的
porośnięty	长满... ...的
zwierzyna, -y, blm	野兽
poprzecinać dk	划破许多;划破多处; 分割成多块
szykować się ndk	(口语)准备
dotrzeć dk - docierać ndk	到达
pośrodku czego	在... ...中央
nocować ndk	过夜
szum, -u; -y, -ów	瑟瑟

dąb, dębu; dęby, dębów	橡树, 柞树
krażyć ndk	转圈, 盘旋
orzeł, orła, orły, orłów	鹰
łuk, -u; -i, -ów	弓
powstrzymać dk – powstrzymywać ndk	阻止, 阻拦
gniazdo, -a; -a, gniazd	巢穴
konar, -a(-u); -y, -ów	树叉
orli	鹰的
wskazać dk – wskazywać ndk	指示; 指出
osiedlić się dk – osiedlać się ndk	定居
królewski	王室的, 国王的
uczynić dk	做, 干
gród, grodu; grody, grodów	城堡
godło, -a; -a, godeł	徽
rządzić ndk	统治, 管理
następca, -y; -y, -ów	接班人, 接替人
Gniezno, -a	(地名) 格涅兹诺

Zwroty i wyrażenia

dawno, dawno temu...	很久很久以前
pójść w świat	去闯荡世界
wyruszyć w drogę	上路

Gramatyka

Komentarz tekstu

在波兰语中,有一些形容词要求名词第二格形式作补语。
这些词有: *pełen, wart, godny, ciekawy, żądny*.

Młodzieniec pełen energii 精力充沛的一位青年。

Coś nie jest warte złamanego grosza 某物不值分文。

Osoba godna zaufania 值得尊敬的一个人。

Ktoś jest ciekawy cudzych spraw 某人对别人的事情感兴趣。

Żądny wiedzy 渴求知识的。

Przyimek

前置词 *pośrodku* 的用法:

与名词第二格连用,构成地方状语,表示:“在……中央”:

Stół stał pośrodku klasy. 教室中央摆放着一张桌子。

Lech ze swoją drużyną dotarł do polany, pośrodku której росł wielki, stary dąb. 莱赫率领自己的骑士队到达一片草地,草地中央长着一棵高大的老橡树。

Objaśnienie czasownikowe

poprzecinać dk, -am, -asz

划破许多;划破多处;分割成多块

Poprzecinać kartki w książce 裁开书页。

Poprzecinać pole rowami 使田地排水沟纵横交错。

Czoło poprzecinane zmarszczkami 布满皱纹的额头。

Lech doszedł do równej krainy poprzecinanej rzekami. 莱赫来到了河流纵横的一片平原。

wyruszyć dk, -szę, -ysz - wyruszać ndk, -am, -asz

出发,上路

Wyruszyć na wycieczkę 去郊游。

Statek wyruszył w podróż dookoła świata. 轮船出发去周游世界了。

Wyruszyć z miasta 从城里出发。

Każdy z braci zebrał drużynę rycerzy i wyruszyli w drogę. 兄弟中每人都召集起一队骑士,然后出发了。

założyć dk, -zę, -żysz, -łoż, -żony - zakładać ndk, -am, -asz

1/ co 建立,创建

Założyli fabrykę. 他们建立了一座工厂。

Otworzono tu drukarnię i założono akademię. 在这里开了一家印刷厂并建立了一所学院。

Ptaki zakładają już gniazda. 鸟儿已经在筑巢。

Postanowili pójść w świat i założyć swoje własne państwa. 他们决定去闯荡世界并建立自己的国家。

2/ co 安装;穿上;戴上

Założyć krawat 系领带。

Założyć elektryczność, kanalizację, gaz 安装电气,下水管道,天然气。

Siedzieć z założonymi rękami 无所事事;袖手旁观。

3/ co 挽起,卷起

Założyć rękawy 挽起袖子。

4/ co, ile - za kogo 垫钱

Założyli składkę za nieobecnego kolegę. 他们替没来的同学垫了份子。

5/co 计划,决心做

Założyła sobie, że doprowadzi sprawę do końca. 她决心把事情做到底。

założyć się - zakładać się

o co - z kim 下赌注,打赌

Zakładał się o znaczne sumy, że jego koń zwycięży na wyścigach.
他下了大笔赌注,赌他的马赢得比赛。

dojść dk, -jdę, -jdziesz, dojdź, doszedł, doszła, doszli, doszedłszy
- dochodzić ndk, -dzę, -dzisz, -chodź, -dził

1/dokąd 走到(某处), 到达(目的地)

Statek doszedł do portu. 轮船驶进了港口。

Telegram doszedł w porę. 电报及时到达了。

2/do czego 达到(一定的规模,数字)

Mróz doszedł do -40 stopni Celsjusza. 寒冷达到零下 40 摄氏度。

Liczba zgromadzonych dochodziła do kilku tysięcy osób. 聚集起来的人达到了好几千。

3/do czego 取得(成绩),达到(目的)

Dojść do dobrobytu 达到丰衣足食。

Dojść do sławy 获得荣耀。

4/ czego, do czego 了解,研究,得出结论

Dojść prawdy 了解真实情况。

Trudno dojść, jak jest naprawdę. 很难得出结论,到底怎么回事。

Dojść do kłębka, dojść po nitce do kłębka 顺藤摸瓜(顺线摸到线轴)。

szycować ndk, -kuję, -kujesz, -kuj, -ował, -owany

co (口语) 准备

Szykować śniadanie, obiad 准备早饭,午饭。

Szykować komuś niespodziankę 对... 做出意想不到的事。

szykować się

do czego, na co 准备

Szykować się do wyjścia 准备出门。

Szykować się do skoku 准备起跳。

Szykować się na imieniny, na dancing 为命名日,舞会做准备。

Ćwiczenia

1. Odpowiedz na pytania:

- 1) Jak nazywali się trzej bracia?
- 2) Kim był ich ojciec?
- 3) Dlaczego trzej bracia nie chcieli zostać w domu?
- 4) W którą stronę poszedł Rus, a w którą stronę Czech?
- 5) Dokąd poszedł Lech?
- 6) Gdzie założył swoje państwo?
- 7) Dlaczego za godło swojego państwa wybrał orła ?
- 8) Wskaż na mapie gdzie leży Gniezno.

2. Proszę zrobić streszczenie tekstu.

3. Proszę zastosować w zdaniach:

- 1) wyruszyć - wyruszać w drogę
- 2) założyć - zakładać coś
- 3) dojść - dochodzić dokąd
- 4) szykować coś
- 5) pójść w świat
- 6) pośrodku czegoś
- 7) szykować coś

4. Proszę zmienić formy dokonane czasowników na niedokonane:

wrócić – wracać odpocząć – odpoczywać
wyspać się – wysypiać się wystać – wysyłać
przenieść się – przenosić się

a) w czasie przeszłym:

Wzór: Dni na urlopie upłynęły nam szybko.

Dni na urlopie *upływały* nam szybko.

- 1) Wróciliśmy szybko do domu.
- 2) Odpoczęliśmy wspaniale.
- 3) Wyspaliśmy się za wszystkie czasy.
- 4) Przenieśliśmy się do nowego mieszkania.
- 5) Wysłaliśmy do rodziców kartki z pozdrowieniami.

b) w czasie przyszłym:

Wzór: Dni na urlopie upłynęły nam szybko.

Dni na urlopie będą *upływały* nam szybko.

- 1) Kiedy wróćcie?
- 2) Gdzie odpoczniemy?
- 3) Kiedy się wyśpimy?
- 4) Przeniesiemy się jutro do nowego mieszkania.
- 5) Wyślecie kartki z Zakopanego.

5. Proszę dopisać we właściwej formie zaimek "który".

- 1) Ludzie, go znali szanowali go bardzo.
- 2) Poznał człowieka, pomógł mu.
- 3) Były to wydarzenia, nie mogliśmy zrozumieć.
- 4) To są moi przyjaciele, o nie chcę mówić.
- 5) Bez przerwy opowiadał kłamstwa, w nikt nie wierzył.

6. Proszę w podanych niżej zdaniach zastosować stronę bierną:

- 1) Lech zachwycił się tym widokiem.
- 2) Franek nudził się na koncercie.
- 3) My piszemy tę pracę.
- 4) Oni otwierają okno.
- 5) Studenci powtarzają słowa.

7. Proszę dopisać antonimy:

- 1) nowe -
- 2) ogromne -
- 3) łatwe -
- 4) rozpoczęte -
- 5) sukces -

8. Proszę przetłumaczyć na język polski:

- 1) 很久很久以前,天上有 9 个太阳。
- 2) 一个太阳落山了,另一个就出来,它们轮流着照射大地。
- 3) 那时,地球上非常热,人们很难生活下去。
- 4) 有一个叫大羿的年轻人决心帮助人们。
- 5) 他拿起弓和箭,射掉了 8 个太阳。
- 6) 留下的一个太阳白天出来工作,晚间回去休息。人们从此过上了幸福的生活。

Lekcja 2

Powstanie państwa polskiego

Polacy należą do grupy Słowian. Łączy ich wspólna kultura i podobny język. Najpierw zamieszkiwali oni ziemię między Odrą i Dnieprem, później tylko część z nich pozostała na tym terytorium. Słowianie wschodni powędrowali na wschód do rzeki Wołga, Słowianie zachodni doszli do rzeki Łaby, a Słowianie południowi przeszli rzekę Dunaj.

Pośród plemion zamieszkujących ziemię między Odrą, Bałtykiem, Bugiem i Karpatami do największego znaczenia doszli Wiślanie znad górnej Wisły i Polanie znad środkowej Warty.

Nazwa Polski pochodzi właśnie od nazwy Polan, czyli ludzi uprawiających pola. Plemię to zasiedlało dorzecze Warty, obszar zwany później Wielkopolską. Ośrodek władzy znajdował się w Gnieźnie. Około połowy X wieku Polanie zdołali zjednoczyć sąsiednie ziemie pod władzą księcia Mieszka z rodu Piastów.

Pierwszy władca młodego państwa polskiego dążył do zapewnienia mu niezależności politycznej. Nawiązał kontakty z cesarstwem niemieckim, zawarł sojusz z Czechami. W roku 966 przyjął chrzest, żeniąc się z czeską księżniczką Dobrawą.

Następny władca Polski – syn Mieszka I – Bolesław Chrobry ostatecznie zjednoczył wszystkie ziemie między Bałtykiem a Karpatami, prowadził zwycięskie wojny na zachodzie i na wschodzie. W roku 1025, niedługo przed śmiercią, koronował się na króla. Swojemu synowi zostawił silne państwo, związane z łacińską kulturą zachodnioeuropejską, ale otwarte też na

oddziaływanie wschodniej kultury słowiańsko-bizantyjskiej.

Słownik

powstanie, -a; -a, powstań	成立,产生
Słowianin, Słowianina; Słowianie, Słowian	斯拉夫人
łączyć ndk	使连在一起
zamieszkać dk - zamieszkiwać ndk	在... (临时或长期)住下
Odra, -y	奥德河
Dniepr, -u	第聂伯河
terytorium, -um; -ria, -riów	领土,国土
Wołga, -i	伏尔加河
Łaba, -y	易北河
Dunaj, -u	多瑙河
plemię, -mienia; -miona, -mion	部落,部族
Bug, -u	布格河
Karpaty blp, D. Karpat	喀尔巴阡山
Wiślanin, -lanina; -lanie, -lan	维斯瓦人
Polanin, -lanina; -lanie, -lan	古波兰人
Warta, -y	瓦尔塔河
uprawiać ndk - uprawić dk	从事;种植
zasiedlić dk - zasiedlać ndk	把移民迁往某地;迁入
dorzecze, -a; -a, -y	流域
Wielkopolska, -i	大波兰(地区)
zdołać dk	(书卷语)能够
zjednoczyć dk	统一
sąsiedni	邻居的,邻近的
książę, księcia; książęta, książąt	公,大公

ród, rodu; rody, rodów	家族, 氏族
Piast, -a; -owie, -ów	皮亚斯特(传说中波兰开国君主的名字; 现常见于复数形式, 指皮亚斯特王朝, 亦指皮亚斯特王朝的君主)
dążyć ndk	(朝一定方向)走; 企图, 力图
zapewnienie, -a; -a, -nień	保证, 保障
niezależność, -i blm	独立
nawiązać dk - nawiązywać ndk	系住, 缚住
kontakt, -u; -y, -ów	接触, 联系
cesarstwo, -a; -a, -stw	帝国
zawrzeć dk - zawierać ndk	缔结
sojusz, -u; -e, -ów(-y)	联盟
chrzest, chrztu; chrzty, chrztów	洗礼
żenić się ndk	(男人)结婚, 娶(妻)
księżniczka, -i; -i, -czek	公主
koronować się ndk	加冕
bizantyjski	拜占廷的

Zwroty i wyrażenia

Mieszko I	梅什科一世(? - 992), 波兰大公
pod czyją władzą	在... ..统治下
niezależność polityczna	政治独立
Bolesław Chrobry	包莱斯瓦夫·赫劳布雷(约967 - 1025), 波兰第一位国王

Gramatyka

Przyimek

前置词 **znad** 的用法:

与名词第二格连用,构成地方状语:

1) 表示:“从……(之上)方向”:

Znad lasu płynęły chmury. 树林方向刮来了乌云。

2) 与表示海洋、湖泊、河流的名词连用,指来自其附近方向:

Wróciliśmy znad morza. 我们从海滨回来了。

Objaśnienie czasownikowe

łączyć ndk, -czę, -ysz

1/ kogo, co - z kim, z czym 使联系在一起,使连接起来

Kanał łączy morze z jeziorem. 运河把海和湖连在一起。

Łączyła ich wspólna kultura i podobny język. 共同的文化和近似的语言把他们连在了一起。

2/ kogo, co - z kim, z czym 接通电话

Halo, centrala, proszę łączyć z panią Ewą Kowalską. 喂, 总机, 请接艾娃·科瓦尔斯卡女士。

łączyć się

1/ z kim, z czym 互相连在一起

Port łączy się bezpośrednio z miastem. 港口连着城市。

2/ z kim, z czym 联合起来

Proletariusze wszystkich krajów, łączcie się! 全世界无产者,联合起来!